

PYHÄJOEN KUULUMISET

Keskiviikkona 17.1.2002 - viikko 16

Anna Luoto 80 vuotta

Onnitlemme

ANNA KARJULA

Isalmen Haapajärvi sulatteli viimeisiä jäitään, kun **Anna Inkeri Luoto** syntyi 18. huhtikuuta 1922. Lapsuudenmaisemat mansikka-ahoineen ja viljapeltoineen ovat jääneet rakkaina mieliin. Ahkeruuden Anna on perinyt kotoaan. Maalaistalossa lapsia ei tarvinnut patistaa työnteokoon. "Minulla oli kova halu päästä lypsämään. Viiden vanhasta sen osasinkin", Anna muistelee hymyillen.

Lida ja **Pekka Rytkösen** kodissa saatiin kokea myös elämän ankaruus. Vanhemmat joutuivat saattelemaan kolme lastaan hautaan. "Opimme ottamaan pahatkin päivät Jumalan kädestä", Luoto toteaa.

Nuoruus sodassa

Valoisa luonne on kantanut Annaa monien raskaiden kokemusten yli. "Sota-ajan järkyttävistä muistoista en ole kyllä selvinnyt tänäkään päivänä", Luoto sanoo kuitenkin. Ja kukapa kestäisi katsella kuolevien kärsimystä tunteita. "Oli pakko panssaroida itsensä. Me lotat muutuimme melkein roboteiksi. Työskentelimme konemaisesti, emmekä kuulleet edes jatkuvaa tykkien jylinää." Näitä unohtumattomia muistoja Luoto on tallentanut kirjaansa 'Näin sodan armottomat kasvot'. Kirjan nimi kuvaa osuvasti hetkeä, jolloin Anna nuorena ja innokkaana astuu isänmaan palvelukseen jäykäksi tärkätysissä puvussa ja valkeissa kauluksissa. Oven takana odottaa kuitenkin lohduton näky: "Vastaan tulvahtaa vanhan veren ja mädän löyhkä. Huone on täynnä sänkyjä, jokaisessa makkaa tai istuu nuori, kalpea mies."

Luoto ei antaisi pois yhtäkään päivää. Hän kokee sodan lähinnä kasvattavana elämänvaiheena. "Luja yhteishenki auttoi kestä-

mään. Olimme kuin sisaruskeskenämme", kenttäsaarialotta muistelee. Monista työkavereista tulikin elinikäisiä ystäviä. Anna kertoo haikeana illanistujaisista, jolloin "laulettiin läpi kaikki sota-ajan veisut".

Kutumusammattiin

"Mitä sinä sitten meinaat tehdä, kun sota loppuu?", oli Anna kerran kysäissyt ystävältään. Ystävä ilmoitti menevänsä kätilöopistoon. "Minkälaista se kätilön työ on?" Anna tiedusteli uteliaana. Nyt, kun esitän tuon saman kysymyksen hänelle itselleen, tuhat (1000) lasta maailmaan saattaneelle kätilölle, saan varman vastauksen. "Se oli IHANAA!"

"Kutumustyö. Se on minulle Jumalan antama suuri lahja." Sieltä täytyy tulla myös taidot vaatimaan ammattiin. Yksikään äiti ei ole menehtynyt Annan käsiin.

"Olihan se toisinaan raskasta. Saatoin valvoa viikonkin yhteen menoon. Silti ikinä ei tympäisyttä lähteä synnytykseen", hän tähdentää. Sodan jälkeisessä Suomessa kunnankätilö saattoi todella tuntea itsensä tärkeäksi. Peninkulmien takaisissa metsämökeissä kätilö oli synnyttävän äidin ainoa turva. Ainoa ihminen, joka palveli. Työ suomalaisten perheiden parissa on ollut antoisaa – molemmin puolin. "Palkaksi työstäni sain äitien rajattoman rakkauden ja luottamuksen. Sen avulla jaksoin." Toki kunnankätilölle kuului rahapalkkakin, kerran kuussa käteisesti maksettuna. Lisäksi 'työsuhdeasunto'. Niin, ja työyhteisö, jonka antama tuki oli korvaamaton vastuunalaisessa työssä. Työkavereille saattoi kertoa vaikeistakin asioista; lapsenmurhasta ja karuista oloista. "Yhdessä itkettiin ja iloittiin."

Valinta osui oikeaan

Aika kuluu siivillä Annan kerontaa kuunnellessa. Viimein hoksaan kysyä, miten hän tänne Pyhäjoelle on 'eksynyt'. Ilkikurinen pilke syttyy kertojan silmään. "Sitä saakin ihmetellä!", Anna naurahtaa ja alkaa kertoa vuoden 1950 tapahtumista. Minua huvittaa kuva melkein polviltaan rukoilevista kunnanisista. Heillä oli suuri hätä äideistä ja lapsista – kunnassa ei nimittäin ollut ollenkaan kätilöä. Suuren pitäjän tulevaisuus oli kokonaan luonnon armoilla! Mutta Anna oli kurkkuaan myöten täynnä huteria asuntoja, joissa tuuli puhalsi nurkista ja vesi oli jäässä työreissun jälkeen. Ja tällaista hänelle nyt tarjottiin. Luvattiin lämmitä asunto valmiiksi, kantaa vesi sisälle ja pestä pyykkin, jos vain Nuori Kätilö suostuisi tulemaan! "Hyvä on. Olen täällä vuoden ja lähden sitten muualle. Pyykit pesen kyllä itse..."

Työ tempasi mukaansa. Sosiaalinen ja iloinen Anna sai pian uusia ystäviä. Pyhäjoelta löytyi myös aviomies **Erkki**, jonka kanssa perustettiin perhe ja kasvatettiin lapset. "Minnekäpä täältä, hyvien ihmisten parista!" sankari ilmoittaa ja loistaa tyytyväisyyttä.

Turvattu tulevaisuus

Kolmasluokkalainen **Heli** tulee ja kysyy: "Mummu, onko sulla hakaneuloja?" Ohnan niitä, lipaston ylimmässä laatikossa. Anna Luoto on elämässään nähnyt huikean kehityksen pulajoista nykypäivän hyvinvointiin. Ja osaa olla kiittollinen, hakaneuloistakin. Luoto on seurannut vierestä myös terveydenhuollossa tapahtunutta valtavaa muutosta. "1960-luvun lakiuudistus oli suuri harppaus kohti hyvinvointiyhteiskuntaa." Asiat ovatkin Suomessa paljon paremmin

kuin monissa muissa maissa. "Saataisiin vain vielä lisää henkilöuntaa. Ihmisiä, joilla olisi aikaa seurustella ja kuunnella. Se se parantaa", lakiuudistuksen myötä terveydenhoitajaksi siirtynyt Luoto tietää.

Lapset ja lastenlapset pitävät päivänsankarin kiinni elämässä.

Heidän kauttaan Anna seuraa aikaansa – ja onkin tarkoin selvillä oman paikkakunnan ja koko maan asioista.

"Että pitääkin ihmisen vanhetta...", päivänsankari vain harmittelee. Voimia kun ei aina tahdo riittää kaikkeen haluamaansa. Merkkipäivänä ei juhlinta, syntymäpäivä kuluu matkustellen.

"Ajattelin vähän siivota", Anna selittää vierailun päätteeksi. Vaikka ajat ovat muuttuneet, voimien edelleen todeta, että työ naisenkin tiellä pitää!

Mediadiplomin kehittäjälukiot kokoontuivat Helsingissä

Opetushallitus kutsui mediadiplomin kehittämistyössä mukana olevat lukiot jatkamaan lukiodiplomin suunnittelemista; maanantaina olleessa kokouksessa oli Oulun läänistä mukana Kuusiluodon lukio Oulusta ja Pyhäjoen lukio. Lukiodiplomit on tarkoitettu niille lukiolaisille, jotka halua-

vat osoittaa erityisosaamista. Mediadiplomi onkin lukiolaisille hyvä meriitti haettaessa jatko-opintopaikkoja; ainakin opettajienkoulutuslaitokset ovat lupailemassa lisäpisteitä mediadiplomin suorittajille.

Kokouksessa koottiin mediadiplomien päättötöistä saatua palau-

tetta ja mietittiin muun muassa lopputöiden muotoa, sisältöä ja prosessin ohjainta. "Mediadiplomin lopputyöllä pitäisi olla mediallyn tarkoitus. Tuotos tehdään jotakin varten. Opiskelijan on mietittävä tarkasti genre eli laji", kertoi opetusneuvos **Pirjo Sinko**. Mediadiplomin lopputyö voi olla

siis lehti, lyhytelokuva, radio- tai televisiotyö, CD -romppu, verkkosivut tai multimediaesitys; median lukiodiplomin perustana ovat opiskelijan lukioaikanaan suorittamat mediaan liittyvät opinnot ja valvonnan alaisena prosessoitu lopputyö. Diplomin suorittamisen edellytyksenä on

vähintään neljä pohjakurssia ja diplomikurssi; monissa lukioissa opiskelijat suorittavat paljon ylimääräisiä mediaopintoja. Median lukiodiplomi rakentuu lisäksi vankasta kirjallisesta osuudesta; oppimispäiväkirjaan opiskelija dokumentoi suorittamansa mediaopinnot, ja se rakentuu näy-

tesalkun tapaan. Opetusneuvos Sinko kannusti opettajia ohjaamaan diplomien suorittamiseen jo lukion toisella vuosikursilla ennen abiturienttivuoden kiireitä. Tulevaisuudessa Kuulumiset onkin järkevä näyte lukiodiplomin päättötöistä.